
Macedonistika v slovenskom slavistickom časopise *Slavica Slovaca* (1966 – 2014)

Zvonko Taneski

Slavistický časopis *Slavica Slovaca* vychádza na Slovensku od roku 1966. V domácej akademickej obci a tiež v širšom európskom a svetovom filologickom kontexte je vnímaný ako renomované periodikum, ktoré sa zameriava na problematiku slavistického interdisciplinárneho výskumu. Podrobný historický vývin a postupné chronologické zmeny vo všetkých zložkách týkajúcich sa profilového zamerania a vydávania časopisu, ktoré nastávali v priebehu uplynulých päťdesiatich rokov, podávajú svedectvo o tom, že sa časopisu darilo úspešne naplňať misiu prezentácie a afirmácie prehĺbeného bádania slovanských filológií v slovenskom kultúrnom prostredí. Časopis bol už pri svojom zrode ustanovený ako orgán Slovenského výboru slavistov a z aspektu formálnej štruktúry pravidelne publikoval štúdie, rozhl'ady, recenzie a správy z viacerých vedných odborov (jazykoveda, literárna veda, história a folkloristika). V súčasnosti predstavuje vedecké periodikum, resp. orgán Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV a Slovenského komitétu slavistov, ktorého koncepcia smeruje k systematickému objavovaniu a riešeniu slavistických otázok z oblasti rôznych disciplín¹. V príspevku však pozornosť zameriame iba na texty macedonistickej proveniencie, ktoré boli uverejňované v časopise *Slavica Slovaca* v rozmedzí rokov 1966–2014. Následne poukážeme na miesto, význam a funkciu týchto textov, ktoré počas polstoročia fungovania časopisu zohrávali dôležitú úlohu pri formovaní slovenskej slavistickej odbornej mienky o macedónskom jazyku, literatúre a kultúre.

V niekoľkých nedávno realizovaných štúdiách o slovensko-macedónskych jazykových, literárnych a kultúrnych vzťahoch sme poukázali na skutočnosť, že slovenská jazykovedná a literárnovedná spoločnosť bola napriek všetkému preniknutá pomerne veľkými sympatiami k Macedónsku, i keď Slováci poznali zo všetkých južnoslovanských národov práve Macedóncov najmenej, čo spôsobovala nielen geografická vzdialenosť, ale aj celý rad iných príčin. Na Slovensku sa až

¹ Pozri o tom viac: Žeňuchová, Katarína.: Slovenská slavistika na stránkach časopisu *Slavica Slovaca*. In: Žeňuch, Peter (ed.): Slovenská slavistika včera a dnes. Bratislava: Slovenský komitét slavistov – Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, 2012, s. 77; Hučková, Dana.: Current State of Research on Slavic Literatures in Slovakia. In: *Human Affairs*, 2013, roč. 23, č. 2, s. 302-310; Žeňuch, Peter: Päťdesiat rokov slavistického publikačného orgánu na Slovensku. In: *Slavica Slovaca*, 2015, roč. 50, č. 1, s. 3-5.

doposiaľ nevyprofilovaný kvalifikovaný odborník na macedonistiku, avšak sympatie boli bezprostredné, pretrvávajúce a nezávislé aj od toho, že skutočný záujem o macedónsky jazyk, literatúru a kultúru sa vlastne obmedzoval na jednotlivcov. Z tohto dôvodu úlohu propagátorov macedónskej kultúry v slovenskom jazykovom prostredí začali plniť najprv bilingválni Slováci z Vojvodiny (ktorí okrem materskej slovenčiny výborne ovládali srbčinu) a potom (väčšinou tiež vyštudovaní) kroatisti, srbisti alebo vôbec „juhoslavisti“, v menšom rozsahu bulharisti, čiastočne aj všeobecní slavisti žijúci a pôsobiaci na Slovensku.² Preto sa macedónska krajina v slovenskej balkanistike a slavistike dostala do „skupiny krajín s minimálnym, resp. menším počtom bibliografických záznamov a zúženým, resp. nevyváženým tematicko-žánrovým záberom.“³ Avšak predovšetkým vďaka „južnoslovanskej tradícii“ na Slovensku sa v niektorých časopisoch počet bibliografických záznamov z macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry so širším tematicko-žánrovým záberom zvýšil – „najcennejšie vedecké práce ohľadom macedonistiky vyšli vtedy najmä v časopisoch *Slavica Slovaca* a *Slovak review of World Literature Research*.“⁴

Na pravdivosti týchto tvrdení pridáva aj fakt, že hneď v prvom čísle novozałożeného časopisu *Slavica Slovaca* v roku 1966 je v rámci rubriky *Rozhlady* publikovaný rozsiahly článok známeho slovenského lingvistu Emila Horáka s názvom *Dvadsať rokov spisovnej macedónčiny*, v ktorom autor pripomína základné fakty o vzniku macedónskeho jazyka a stručne informuje slovenskú slavistickú obec o organizácii a výsledkoch lingvistického výskumu v Macedónsku. Na začiatku svojho textu dáva autor najavo, že „ostatných pätnásť rokov sme venovali juhoslovanským jazykom minimálnu pozornosť. O macedónčine sa odborne takmer nepísalo (...). Skutočnosť, že macedónsky spisovný jazyk vznikol sto a vyše rokov po iných spisovných slovanských jazykoch sa nám zdá paradoxná, ak sa na ňu pozeráme z hľadiska dvoch známych historických faktov, ktoré vravia, že nárečie tejto južnej slovanskej krajiny sa stalo podkladom prvého spisovného jazyka Slovanov a macedónsky Ochrid bol ohniskom kultúry a vzdelanosti, strediskom rozvetvu literatúry ešte vtedy, keď sa naši predkovia už boli dostali do područia svo-

² Pozri napr.: Taneski, Zvonko: Slovensko-macedónske literárne a kultúrne vzťahy. Bratislava: Juga / Ústav svetovej literatúry SAV, 2009, s. 13-14.

³ Jankovič, Ján: Slovenská literárna veda (1991–2000). In: České a slovenské odborné práce o juhovýchodní Evropě (Bibliografie za léta 1991–2000). Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 309.

⁴ Taneski, Zvonko: Slovensko-macedónske literárne a kultúrne vzťahy, Bratislava, 2009, s. 97. *Slovak review of World Literature Research* predstavoval delimitovanú časť časopisu *Slavica Slovaca*, kde sa od roku 1992 v Ústave svetovej literatúry SAV prezentovala literárnovedná slavistika. Avšak „slavistická orientácia pôvodne literárnovednej časti delimitovaného slovenského slavistického literárnovedného orgánu sa od roku 2009 úplne a programovo vytratila. Delimitovaná časť časopisu *Slavica Slovaca* s názvom *Slovak Review* dokonca prestala vychádzať a nahradil ju nový časopis *World Literature Studies*“ (Žeňuchová, Katarína: Slovenská slavistika na stránkach časopisu *Slavica Slovaca*, 2012, s. 77).

jich susedov. Oneskorenosť vytvorenia spisovného macedónskeho jazyka nemôže nič meniť na skutočnosti, že jeho vznik bol zákonitý, taký zákonitý, ako vznik ktoréhokolvek iného slovanského spisovného jazyka. Ba keby sme dôkladnejšie skúmali a porovnávali proces jeho vytvárania a formovania so vznikom iných spisovných jazykov malých slovanských národov, našli by sme určite oveľa viac zhôd a podobností ako odchodností. Boli to vonkajšie, ekonomické a politické príčiny, čo oddialili vznik spisovnej macedónčiny o celé storočie.⁵ V závere autor podotýka, že „macedónska lingvistika za dvadsať rokov svojej existencie vykonala veľa práce. O rozsahu hovoria stovky bibliografických záznamov. Najlepším kritériom jej vysokej teoretickej úrovne je skutočnosť, že spisovná macedónčina má dnes pevnú gramatickú štruktúru a pomerne dobrú ustálenosť.“⁶

Po prvom publikovanom odbornom článku o macedónskom spisovnom jazyku v časopise *Slavica Slovaca* sa Emil Horák sporadicky venuje ešte aj prekladu z macedónčiny, no pri našej téme je dôležitejšie zdôrazniť skutočnosť, že sa nesporne stáva prvým slovenským jazykovedcom, ktorý sa odborne a pravidelne zaujíma o macedónsku lingvistickú problematiku a venuje sa jej až podnes. Práve slavistický časopis *Slavica Slovaca* publikoval na svojich stránkach najväčšiu časť jeho macedonistických príspevkov, v ktorých porovnáva a nachádza príbuzné macedónske a slovenské prvky, ako aj vzájomné súvislosti medzi inými slovanskými jazykovými a kultúrno-historickými reáliami. Aj v druhom ročníku existencie časopisu *Slavica Slovaca* uverejňuje E. Horák recenziu na monografiu macedónskeho literárneho historika a akademika B. Ristovského o K. P. Misirkovovi, ktorého kniha *O macedónskych záležitostiach (За македонцима работи)* z roku 1903 predstavuje isté vyvrcholenie snáh a zápasov o vlastný spisovný jazyk Macedóncov. Ristovského kniha vyšla v predchádzajúcom roku v Skopje, a tak sa vďaka Horákovej recenzii mohla dostať do širšieho povedomia slovenskej akademickej slavistiky.⁷ Emil Horák sa o tridsať rokov neskôr stal hlavným redaktorom časopisu *Slavica Slovaca* a túto funkciu vykonával v rokoch 2000–2002. V tomto období, ale aj po ňom, pokračoval v písaní článkov venovaných macedonistike a publikoval ich primárne v *Slavica Slovaca*, ako aj v ďalších domácich a zahraničných časopisoch a zborníkoch.⁸

⁵ Horák, Emil: Dvadsať rokov spisovnej macedónčiny. In *Slavica Slovaca*, 1966, roč. 1, č. 1, s. 75.

⁶ Horák, Emil: Dvadsať rokov spisovnej macedónčiny, c. d., s. 80.

⁷ Horák, Emil: B. Ristovski – Krste P. Misirkov (1874 – 1926). Prilog kon proučuvanjeto na razvitokot na makedonskata nacionalna misla. In *Slavica Slovaca*, 1967, roč. 2, č. 4, s. 417-419. Rec: Крсте П. Мисирков (1874 – 1926). Прилог кон проучувањето на развитокот на македонската национална мисла / Блаже Ристовски. – Скопје, 1966.

⁸ Pozri napr.: Horák, Emil: Macedónsko-slovenské kultúrne paralely (B. Koneski, Makedonskiot jazik vo razvojoj na slovenskite literaturni jazici). In *Nový život*, č. 1, roč. 20, 1968, s. 80-81 (Rec: Македонскиот јазик во развојот на словенските литературни јазици / Блаже Конески. – Скопје, 1968); Horák, Emil: *Konfrontácia* spisovnej slovenčiny a spisovnej macedónčiny. In *Studia Academica Slovaca* 14 (Prednášky XXI. Letného seminára slovenského jazyka a kultúry). Red.: J. Mis-

Rozmedzie rokov 1968–1970 predstavuje stagnáciu v prezentácii macedonistiky na stránkach časopisu *Slavica Slovaca*. Podobne to bolo aj v obdobiach rokov 1973–1974, 1976–1977, 1981–1985, 1987–1988, 1996–1998, 2012–2013 a v kalendárnych rokoch 1991, 1993 a 2006. Napriek tomu od roku 1971 predstavuje slavistický časopis *Slavica Slovaca* takmer jediný slovenský slavistický tlačený zdroj, kde lingvisti a akademickí filologickí pracovníci zo Slovenska uverejňujú správy zo svojich pobytov na medzinárodnom seminári macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry (Medzinárodná letná škola macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry pod záštitou skopskej Univerzity sv. Cyrila a Metoda), ktorý sa každé leto uskutočňuje v starobyľom Ochride. Takto sa slovenský čitateľ mohol chronologicky v rozmedzí rokov 1971–1986 oboznamovať so správami od účastníkov macedónskej letnej jazykovej školy v Ochride v nasledujúcom poradí: Ladislav Dvonč a Anton Pršo (1971), Jana Skladaná (1972), Štefan Michalus (1975), Rudolf Krajčovič (1978), Štefan Lipták (1979), Šimon Ondruš (1980), Eugénia Bajzíkova (1986).⁹ Za celé toto obdobie sú správy účastníkov seminára jedinými macedonistickými príspevkami v časopise *Slavica Slovaca*. Podobné správy o slovenskej účasti na medzinárodnej letnej škole v Ochride v uvedenom období

trík. Bratislava: Alfa, 1985, s. 217-242; Хорак, Емил: Принципы кодификации spisovnej slovenčiny L. Štúra v porovnaní s kodifikačnými princípmi spisovnej macedónčiny Krste P. Misirkova. In Делото на Крсте Мисирков – зборник од меѓународниот научен собир по повод стогодишнината од излегувањето на книгата „За македонските работи“ одржан во Скопје на 27-29 ноември 2003, том II, Скопје: МАНУ, 2005, стр. 41-53; Хорак, Емил: Тенденции на дивергентните процеси меѓу словенските стандардни јазици во дваесеттиот век – со оглед на визиите на Петар Драганов (Tendencie divergentných procesov medzi slovanskými spisovnými jazykmi v 20. storočí – so zreteľom na vízie Petra Draganova). In Петар Драганов и Македонија и Македонците: меѓународен научен собир по повод 150-годишнината од раѓањето на Петар Драганов, одржан на 7-8 јуни 2007 година. Скопје: МАНУ, 2009, стр. 277-284; Horák, Emil: Macedónsko-slovenské lingvistické paralely Blaža Koneského. In Блаже Конески и македонскиот јазик, литература и култура (Меѓународен научен симпозиум, Скопје, 15-16 ноември 2011 год.). Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Филолошки факултет „Блаже Конески“, 2012, стр. 301-308; Horák, Emil: Genéza macedónskeho spisovného jazyka z komparatívneho aspektu. In Macedónsko-slovenské literárne, kultúrne a jazykové vzťahy. Red.: Maja Jakimovska-Tošić, Zvonko Taneski, Martina Zajíčková. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2015, s. 29-36.

⁹ Dvonč, Ladislav – Pršo, Anton: III. letný seminár macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry (v Ochride). In *Slavica Slovaca*, č. 1, roč. 6, 1971, s. 101-102.; Skladaná, Jana: IV. seminár macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry v Ochride. In *Slavica Slovaca*, č. 1, roč. 7, 1972, s. 81-82.; Michalus, Štefan: VII. seminár macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry (15. – 31. 8. 1974 v Skopje a v Ochride). In *Slavica Slovaca*, č. 1, roč. 10, 1975, s. 105-106.; Krajčovič, Rudolf: Letný seminár macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry. In *Slavica Slovaca*, č. 1, roč. 13, 1978, s. 99.; Lipták, Štefan: 11. seminár macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry. In *Slavica Slovaca*, č. 1, roč. 14, 1979, s. 100-102.; Ondruš, Šimon: XII. seminár macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry v Skopje a v Ochride (10. – 30. 8. 1979). In *Slavica Slovaca*, č. 1, roč. 15, 1980, s. 102-103.; Bajzíkova, Eugénia: XVIII. ročník seminára macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry. In *Slavica Slovaca*, č. 3, roč. 21, 1986, s. 310.

mimo časopisu *Slavica Slovaca* boli zaznamenané iba dve,¹⁰ čo svedčí o tom, že práve časopis *Slavica Slovaca* má podnes v publikovaní správ tohto typu primárne postavenie na Slovensku.

V druhom čísle časopisu z roku 1989 bola publikovaná vedecká štúdia macedónskeho akademika Milana Ďurčinova, zakladateľa Katedry všeobecnej a komparatívnej literatúry na Filologickej fakulte Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Skopje, s názvom *K otázke „urýchleného vývinu“ v novej macedónskej literatúre*¹¹, ktorá explicitne operuje s často frekventovaným pojmom klasickej literárnej komparatistiky „urýchlený vývin“, teda s pojmom udomácneným aj v teoreticko-metodologickej terminológii¹² Dionýza Ďurišina (1929 – 1997). Práve Dionýz Ďurišin, popredná osobnosť slovenskej literárnej komparatistiky, dlhé obdobie pracoval aj ako výkonný redaktor literárnovednej časti časopisu *Slavica Slovaca*. Milan Ďurčinov (1928) patril do jeho výskumného tímu zahraničných odborníkov a okrem iného sa spolupodieľal aj na makroprojekte „Osobitné medziliterárne spoločenstvá“, pričom dôstojne afirmoval preložené Ďurišinove diela v macedónskom kultúrnom prostredí. Z uvedeného dôvodu vnímame publikovanie slovenského prekladu tejto štúdie M. Ďurčinova v *Slavica Slovaca* ako vzácny dôkaz toho, že macedónska a slovenská komparatívna škola vďaka blízkosti svojich hlavných predstaviteľov a vďaka reálnej spolupráci sa navzájom dopĺňali a obohacovali. Ďurčinov v tejto štúdii presvedčivo zdôvodnil, že „v prípade novej macedónskej literatúry *urýchlený vývin* predstavuje proces jej zintenzívnenej a zdynamizovanej evolúcie, keď vo veľmi krátkom čase si osvojila a zabudovala do seba bohatú sumu svetových literárnych skúseností, s ktorými prv pre nepriaznivé podmienky nemohla udržiavať kontakt.“¹³ Tak sa Milan Ďurčinov stal zároveň prvým macedónskym autorom, ktorý prispel do časopisu *Slavica Slovaca*.

V nasledujúcom roku 1990 bola v prvom čísle *Slavica Slovaca* uverejnená ďalšia správa o medzinárodnom seminári macedónskeho jazyka v Ochride, ktorej autorom je Ján Doruľa.¹⁴ V druhom čísle toho istého roku je publikovaná recenzia spomínaného významného slovenského komparatistu Dionýza Ďurišina na knihu Ivana Dorovského o mnohodomom macedónsko-bulharsko-ruskom autorovi Raj-

¹⁰ Habovštiaková, Katarína: VII. seminár macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry. In Slovenský jazyk a literatúra v škole, 1974-1975, roč. 21, č. 6, s. 179-181.; Bajziková, Eva: Seminár macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry (v Ochride 3. – 24. 8. 1984). In Slovenská reč, 1985, roč. 50, č. 2, s. 119-120.

¹¹ Ďurčinov, Milan: K otázke „urýchleného vývinu“ v novej macedónskej literatúre. In *Slavica Slovaca*, 1989, roč. 24, č. 2, s. 170-175.

¹² Pozri napr.: Ďurišin, Dionýz: Teória medziliterárneho procesu I. Bratislava: Ústav svetovej literatúry SAV, 1995, s. 40-44.

¹³ Ďurčinov, Milan: K otázke „urýchleného vývinu“ v novej macedónskej literatúre. In *Slavica Slovaca*, 1989, roč. 24, č. 2, s. 174.

¹⁴ Doruľa, Ján: Seminár macedónskeho jazyka. In *Slavica Slovaca*, 1990, roč. 25, č. 1, s. 111-112.

kovi Žinzifovi,¹⁵ ktorou ešte raz efektívne prispel k prehľbovaniu slovensko-macedónskej medziliterárnej vedeckej syntézy. Ďalej v druhom čísle časopisu z roku 1992 bola uverejnená správa o novom ročníku seminára macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry v Ochride, tento raz napísanej perom L. Dvornickej.¹⁶ V rokoch 1994 a 1995 boli v časopise uverejnené štúdie známej macedónskej paleoslavistky Vangelije Despodovej zo Staroslovanského ústavu v Prilepe, ktoré sa týkali vzájomných súvislostí a vplyvov medzi veľkomoravským a macedónskym písomníctvom, ako aj otázky predpokladaného miesta hrobu vnuka cára Samoila v okolí dnešných Michaloviec.¹⁷ Obidve štúdie boli publikované v originálnej verzii, teda v pôvodnom macedónskom jazyku.

Po trojročnej absencii macedonistických príspevkov časopis *Slavica Slovaca* ponúkol svojim čitateľom (v roku 1999) recenziu Emila Horáka¹⁸ na učebnicu *Makedonski jazik* od macedónskej univerzitnej profesorky L. Minovej-Gjurkovej, ktorá vyšla rok predtým v poľskom meste Opole. V roku 2000 Ľubor Králik publikoval recenziu na macedónsku prácu,¹⁹ ktorá vyšla v anglickom jazyku v Michigane. V nasledujúcom roku 2001 v obidvoch číslach časopisu publikoval Emil Horák vlastné príspevky venované macedónskym lingvistickým fenoménom. V prvom čísle uverejnil jazykovednú štúdiu *Spisovná bulharčina a spisovná macedónčina*,²⁰ v ktorej skúmal podstatné vzťahy a súvislosti spisovnej bulharčiny a spisovnej macedónčiny a s istým nadhľadom posúdil uvedené vzťahy prostredníctvom komplexnej a konfrontačnej metódy. V druhom čísle toho istého ročníka publikoval aj svoju recenziu na rozsiahly zborník prác venovaný kodifikátorovi spisovnej macedónčiny, autorovi prvej vedeckej gramatiky macedónskeho jazyka, básnikovi, prozaikovi, prekladateľovi a akademikovi B. Koneskému.²¹ Recenzovaný zborník vyšiel tlačou v Skopje v roku 1999 a vydala ho Filologická fakulta, ktorá dnes nesie jeho meno.

¹⁵ Đurišin, Dionýz: Na margo knihy Ivana Dorovského o Rajkovi Žinzifovi. In *Slavica Slovaca*, 1990, roč. 25, č. 2, s. 191-193.

¹⁶ Dvornická, Ľubica: Dvadsiaty štvrtý ročník seminára macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry. In *Slavica Slovaca*, 1992, roč. 27, č. 2, s. 228-229.

¹⁷ Pozri: Despodova, Vangelija: Заемни врски и влијанија меѓу великоморавската и македонската писменост (Res.: Vzájomné súvislosti a vplyvy medzi veľkomoravskou a macedónskou literatúrou). In *Slavica Slovaca*, 1994, roč. 29, č. 2, s. 97-106; Despodova, Vangelija: Робот на Пресијан, внукот на цар Самоил, се наоѓа во Михаловце, Словачка? In *Slavica Slovaca*, 1995, roč. 30, č. 1, s. 16-23.

¹⁸ Horák, Emil: *Makedonski jazik*. In *Slavica Slovaca*, 1999, roč. 34, č. 2, s. 173-175 (Rec: *Makedonski jazik* / red. Liljana Minova-Gjurkova. Opole, 1998).

¹⁹ Králik, Ľubor: Štúdie z oblasti macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry. In *Slavica Slovaca*, 2000, roč. 35, č. 1, s. 80-81 (Rec: *Studies in Macedonian language, Literature and Culture* / Ed. B. Stolz, Ann Arbor. – Michigan Slavic Publications, 1995).

²⁰ Horák, Emil: *Spisovná bulharčina a spisovná macedónčina*. In *Slavica Slovaca*, 2001, roč. 36, č. 1, s. 54-63.

²¹ Horák, Emil: Blaže Koneski 1921-1993. In *Slavica Slovaca*, 2001, roč. 36, č. 2, s. 168-169 (Rec: *Pridonesot na Blaže Koneski za makedonskata kultura* / Avtorski kolektiv. – Skopje: Univerzitet Sv. Kiril i Metodij – Filološki fakultet „Blaže Koneski“, 1999).

V roku 2002 v druhom čísle časopisu *Slavica Slovaca* vyšla recenzia Kataríny Ballekovej²² na *Slovník macedónskych nářečí v juhovýchodnom egejskom areáli*, ktorého autorom je macedónsky profesor Kosta Peev. Druhé redigované vydanie slovníka bolo publikované v macedónskom hlavnom meste v Skopje v tom istom roku, čiže touto recenziou K. Ballekovej dostala slovenská akademická verejnosť takmer okamžitú správu o jeho vzniku, a teda aj príležitosť reagovať naň. Následne v roku 2003 boli v dvoch číslach časopisu uverejnené ďalšie dve práce. Prvou bola recenzia o macedónskom jazykovednom zborníku a druhou konferenčná správa o dvoch významných jubileách v Macedónsku, išlo o sté výročie tzv. Ilindenského povstania macedónskeho národa a sté výročie vydania knihy *За македонските работи* od Krste Petkova Misirkova, ktorá zaznamenala „prvú kodifikáciu súčasnej spisovnej macedónčiny.“ Autorkou oboch uvedených článkov je slovenská lingvistka a slavistka Radmila Horáková.²³

Slavica Slovaca v druhom čísle z roku 2004 priniesla štúdiu Emila Horáka s názvom *Slovensko-macedónske jazykové paralely*,²⁴ v ktorej sa autor pokúsil hľadať príčiny storočného rozpätia medzi kodifikáciou spisovnej slovenčiny a spisovnej macedónčiny, pričom odkrýva zhody a rozdiely v kodifikačných procesoch dvoch slovanských jazykov. Všíma si časové relácie obidvoch kodifikácií, potrebu kodifikácie týchto spisovných jazykov, jazykové i mimojazykové podmienky obidvoch kodifikácií. Napokon porovnáva kodifikačné princípy Krste P. Misirkova s kodifikačnými princípmi Ľudovíta Štúra, a všíma si uplatňovanie týchto princíпов v ich kodifikačných postupoch. V tom istom čísle E. Horák publikuje recenziu²⁵ na opätovné vydanie knihy *За македонските работи* od K. P. Misirkova, ktoré v Skopje do tlače pripravil Blaže Ristovski v roku 2003 v podobe faximile

²² Balleková, Katarína: Peev, K.: Rečnik na makedonskite govori vo jugoistočniet egejski del. In *Slavica Slovaca*, 2007, roč. 37, č. 2, s. 180-182 (Rec: Rečnik na makedonskite govori vo jugoistočniet egejski del / Kosta Peev. Skopje: Studentski zbor, 1999 / Rečnik na makedonskite govori vo jugoistočniet egejski del / Kosta Peev. Skopje: Studentski zbor, 2002).

²³ Horáková, Radmila: Македонската лексикологија и лексикографија. Зборник на трудови од собирот одржан на 15.-16. 03. Скопје 2001. Едиција: Јазикот наш денешен, книга 6. Ред. Кол.: Велковска, С., Додевска-Михајловска, О., Јованова-Грујовска, Е. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“. In *Slavica slovaca*, 2003, roč. 38, č. 1, s. 88-90; Horáková, Radmila: Medzinárodná konferencia o dvoch významných jubileách v Macedónsku. In *Slavica slovaca*, 2003, roč. 38, č. 2, s. 178-179. Táto slovenská autorka vydala neskôr ešte jednu obsažnejšiu macedonistickú štúdiu v macedónskom vedeckom zborníku: Horáková, Radmila: Spisovná slovenčina a spisovná macedónčina – retrospektívne a perspektívne súvislosti (Tézy pre sociolingvistický koncept). In Делото на Крсте Мисирков – зборник од меѓународниот научен собир по повод стогодишнината од излегувањето на книгата „За македонските работи“ одржан во Скопје на 27-29 ноември 2003, том II, Скопје: МАНУ, 2005, стр. 99-110.

²⁴ Horák, Emil: Slovensko-macedónske jazykové paralely. In *Slavica Slovaca*, 2004, roč. 39, č. 2, s. 107-114.

²⁵ Horák, Emil: Крсте П. Мисирков – За македонските работи. In *Slavica Slovaca*, 2004, roč. 39, č. 2, s. 176-177 (Rec: За македонските работи. Фототипно издание по повод 100-годишнината од излегувањето на книгата. Приредил: Блаже Ристовски. – Скопје: МАНУ, 2003).

s kritickými poznámkami. O rok neskôr (roku 2005) vyšla v druhom čísle časopisu správa vtedajšej doktorandky Slavistickeho ústavu Jána Stanislava SAV Lenky Juhásovej (Majchrákovvej) o jej účasti na 28. medzinárodnom seminári macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry v Ochride.²⁶

V druhom čísle časopisu z roku 2007 sa nachádzajú dve recenzie a jedna vedecká štúdia macedónskej literárnej vedkyne z Ústavu macedónskej literatúry Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Skopje. Autormi recenzií sú Emil Horák, ktorý analyzoval novú knihu Blaže Ristovského o Petrovi Draganovi,²⁷ a Lenka Juhásová (Majchráková), ktorá v krátkosti predstavila prvú macedónsko-slovenskú konverzačnú príručku Zvonka Taneského, publikovanú v Skopje v roku 2006.²⁸ Autorkou spomínanej vedeckej štúdie je profesorka Jasmina Mojsieva-Guševa, ktorej práca s názvom *Macedónsky dialóg s Druhými*²⁹ predstavovala vstupnú bránu do tohto čísla časopisu *Slavica Slovaca* a bola uverejnená v originálnom znení – v macedónskom jazyku. V rámci tohto čísla možno za macedonistický príspevok napokon považovať aj štúdiu Andreja Škoviera s názvom *Tretí slovanský život Nauma Ochridského a dátum vyhnania Metodových učeníkov*,³⁰ keďže macedónska vedecká slavistika, ako je už dobre známe, sa plným právom hlási k historickému odkazu solúnskych bratov sv. Cyrila a Metoda, ako aj ku kultúrnemu dedičstvu ich žiakov, ktoré je bezprostredne späté s pôsobením Ochridskej literárnej školy.

V roku 2008 bola v druhom čísle časopisu uverejnená ďalšia z radu recenzií Emila Horáka tento raz na *Slovník prekladatel'ov s bibliografiou prekladov z macedónčiny, srbčiny, chorvátčiny a slovinčiny* od Jána Jankoviča z roku 2005³¹ a tiež správa riaditeľa Slavistickeho ústavu Jána Stanislava SAV a predsedu Slovenskeho slavistickeho komitétu Petra Žeňucha o slovenskej slavistike na 14. Medzinárodnom zjazde slavistov, ktorý sa po prvý raz konal v Macedónskej republike

²⁶ Juhásová (Majchráková), Lenka: Správa z XXVIII. medzinárodného letného seminára macedónskeho jazyka, literatúry a kultúry v Ochride, 3. 8. 2005 – 20. 8. 2005. In *Slavica Slovaca*, 2005, roč. 40, č. 2, s. 181-182.

²⁷ Pozri: Horák, Emil: Ристовски Блаже: Македонистот Петар Драганов (1857 – 1928). In *Slavica Slovaca*, 2007, roč. 42, č. 2, s. 182-183 (Rec: Македонистот Петар Драганов (1857 – 1928) / Блаже Ристовски. – Скопје: Матица Македонска, 2007).

²⁸ Juhásová (Majchráková), Lenka: 3. Taneski – Македонско словачки прирачник за конверзација. In *Slavica Slovaca*, 2007, roč. 42, č. 2, s. 183 (Rec.: Македонско-словачки прирачник за конверзација / Звонко Танески. – Скопје: Магор, 2006).

²⁹ Mojsieva-Guševa, Jasmina: Македонскиот дијалог со Другиот. In *Slavica Slovaca*, 2007, roč. 42, č. 2, s. 97-101.

³⁰ Škoviera, Andrej: Tretí slovanský život Nauma Ochridského a dátum vyhnania Metodových učeníkov. In *Slavica Slovaca*, 2007, roč. 42, č. 2, s. 111-123.

³¹ Horák, Emil: Jankovič, J.: Slovník prekladatel'ov s bibliografiou prekladov z macedónčiny, srbčiny, chorvátčiny a slovinčiny. In *Slavica Slovaca*, 2008, roč. 43, č. 2, s. 169-170 (Rec.: Slovník prekladatel'ov s bibliografiou prekladov z macedónčiny, srbčiny, chorvátčiny a slovinčiny / Ján Jankovič. – Bratislava: Jaga – Veda, 2005). Emil Horák uverejnil o tomto slovníku ešte jednu recenziu v belehradskom zborníku *Slavistika* (2007/2008).

– v Ochride.³² V roku 2009 v časopise *Slavica Slovaca* vyšli dve recenzie, ktoré súvisia s macedonistickou problematikou. Ide o recenziu Emila Horáka na knihu *Macedónčina v globálnom svete (Македонскиот јазик во глобалниот свет)* uverejnenú v druhom čísle časopisu z tohto roku,³³ ako aj o recenziu macedónskeho doktora vied pôsobiaceho na Slovensku Zvonka Taneského, ktorý recenzoval najnovšiu knihu slovenskej kroatistky Alice Kulihovej o Miroslavovi Krležovovi v prvom tohoročnom čísle.³⁴

V druhom čísle časopisu z roku 2010 publikoval Emil Horák zatiaľ svoj posledný macedonistický príspevok na stránkach *Slavica Slovaca*. Štúdia má názov *Osobitosti kodifikácie spisovnej macedónčiny*³⁵ a jej obsah je venovaný predovšetkým kodifikácii a uzákoneniu spisovnej macedónčiny v porovnaní s „novými“ spisovnými jazykmi. Jednoznačne tu prichádza k záveru, že „ani spisovná macedónčina, ani nové spisovné slovanské jazyky nevznikli iba vďaka akémusi *politickému dekrétu či aktu*, lebo vznikli relatívne neskoršie celkom zákonite v dôsledku (z rozličných príčin) oneskorene dozretého národného povedomia, ktorého nositelia už iba múdro využili vhodnú politickú situáciu na uzákonenie vlastného jazyka zároveň s konštituovaním nezávislého národného štátu, ktorý napokon môže zaručiť spisovnému jazyku spoľahlivú ochranu i jeho ďalší vývin. Napokon vznik spisovnej macedónčiny i vznik *nových* spisovných jazykov je v plnej zhode s tendenciou divergentného vývinu slovanských jazykov, ktorá je v súhre s univerzálnou platným princípom rozmanitosti v prírode i v spoločnosti. Ostatne už kodifikátor spisovnej slovenčiny Ľudovít Štúr zdôvodňoval oprávnenosť uzákonenia spisovnej slovenčiny práve pôsobením princípu dialektickej jednoty v rozmanitosti.“³⁶

V roku 2011 bola v prvom čísle časopisu publikovaná recenzia slovenského doktoranda na Masarykovej univerzite v Brne Igora Mikušiaka³⁷ na vedeckú monografiu Zvonka Taneského *Slovensko-macedónske literárne a kultúrne vzťahy*, ktorú vydali vydavateľstvo Juga a Ústav svetovej literatúry SAV v Bratislave v roku 2009 a ktorá predstavuje vôbec prvú komplexnú literárnohistorickú analýzu slovensko-macedónskych literárnych a kultúrnych vzťahov od spoločného cyrilometodského dedičstva až po dnešnú súčasnosť obidvoch národných litera-

³² Žeňuch, Peter: Slovenská slavistika na 14. medzinárodnom zjazde slavistov v Ochride. In *Slavica Slovaca*, 2008, roč. 43, č. 2, s. 182-183.

³³ Horák, Emil: Каранфиловски, М. и колектив: Македонскиот јазик во глобалниот свет (Скопје 2008. 116 с.). In *Slavica Slovaca*, 2009, roč. 44, č. 2, s. 184-185.

³⁴ Taneski, Zvonko: Dôležitý vklad do slovensko-chorvátskych literárnych a kultúrnych vzťahov. Recenzia (Alica Kulihová: Miroslav krleža na Slovensku – Analýza vybraných prekladov. Bratislava: UK, 2006). In *Slavica Slovaca*, 2009, roč. 44, č. 1, s. 86-87.

³⁵ Horák, Emil: Osobitosti kodifikácie spisovnej macedónčiny. In *Slavica Slovaca*, 2010, roč. 45, č. 2, s. 124-128.

³⁶ Horák, Emil: Osobitosti kodifikácie spisovnej macedónčiny, c. d., s. 127.

³⁷ Mikušiak, Igor: Z. Taneski – Slovensko-macedónske literárne a kultúrne vzťahy. In *Slavica Slovaca*, 2011, roč. 46, č. 1, s. 88-89.

túr a kultúr. Nateraz posledné macedonistické články v *Slavica Slovaca* sú z roku 2014. V prvom čísle z uplynulého roku je to príspevok Andreja Škoviera *Druhý slovanský život svätého Nauma Ochridského – komentár a preklad s paralelným originálnym textom*³⁸ a v druhom čísle príspevok univerzitnej profesorky z Prešovskej univerzity Júlie Dudášovej-Kriššákovvej o fonologickom systéme spisovnej macedónčiny v širšom kontexte južnoslovanských jazykov,³⁹ v ktorom autorka predstavuje „fonologický systém spisovnej macedónčiny z typologického hľadiska v širšom kontexte s južnoslovanskými jazykmi, ale aj s jazykmi balkánskeho jazykového zväzu. Bez toho širšieho komparatívneho i konfrontačného kontextu by sa nedali vysvetliť mnohé osobitosti v zvukovom systéme spisovnej macedónčiny, v ktorom sa prekrývali vývinové tendencie podmienené jednak okrajovou polohou jazyka, jednak početnými medzijazykovými kontaktmi so slovanskými i neslovanskými jazykmi.“⁴⁰

Na záver treba vysloviť už iba pevné presvedčenie, že aj v budúcnosti bude slovenský slavistický časopis *Slavica Slovaca* významnou platformou pre afirmáciu a výmenu vedeckých poznatkov a aktuálnych dôležitých správ z oblasti európskej a svetovej slavistiky, v ktorom si svoje zaslúžené miesto udrží aj macedonistika.

³⁸ Škoviera, Andrej: Druhý slovanský život svätého Nauma Ochridského – komentár a preklad s paralelným originálnym textom. In *Slavica Slovaca*, 2014, roč. 49, č. 1, s. 11-19.

³⁹ Dudášová-Kriššáková, Júlia: Fonologický systém spisovnej macedónčiny v širšom kontexte južnoslovanských jazykov. In *Slavica Slovaca*, Bratislava: Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, roč. 49, č. 2, 2014, s. 138-147.

⁴⁰ Dudášová-Kriššáková, Júlia: Fonologický systém spisovnej macedónčiny v širšom kontexte južnoslovanských jazykov, 2014, s. 146. Tento článok Júlie Dudášovej-Kriššákovvej bol neskôr zariadený aj do jej vedeckej knihy „Fonologický systém slovanských jazykov z typologického hľadiska“ (Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2014, s. 166-180).